

OBSAH

Úvod	9
Použité skratky	11
1. HISTÓRIA FYTOTERAPIE A FARMAKOGNÓZIE	13
2. FARMAKOGNOSTICKÁ TERMINOLÓGIA	20
3. FARMAKOGNOSTICKÝ SYSTÉM KLASIFIKÁCIE ZLÚČENÍN	26
4. SACHARIDY	29
4.1 Monosacharidy	29
4.2 Oligosacharidy	31
4.2.1 Disacharidy	31
4.3 Polysacharidy	32
4.3.1 Homopolysacharidy	33
4.3.2 Heteropolysacharidy	37
4.3.2.1 Gumy	37
4.3.2.1.1 Gumy pochádzajúce z endospermu semien čelade Fabaceae	37
4.3.2.1.2 Iné gumy	38
4.3.2.2 Pektíny	39
4.3.2.3 Slizy	40
4.3.2.4 Glukomanány	40
4.3.2.5 Glykozaminoglykány	41
5. TERPÉNY	42
5.1 Biosyntéza terpénov	43
5.2 Hemiterpény	48
5.3 Monoterpény	48
5.3.1 Acyklické monoterpény	49
5.3.2 Cyklické monoterpény	50
5.3.2.1 Monocyklické monoterpény	50
5.3.2.2 Bicyklické monoterpény	53
5.3.2.2.1 Iridoidy	54
5.4 Seskviterpény	57
5.4.1 Mono-seskviterpény	57
5.4.1.1 Acyklické mono-seskviterpény	57
5.4.1.2 Monocyklické mono-seskviterpény	58
5.4.1.3 Bicyklické mono-seskviterpény	62

5.4.2 Di-seskviterpény	65
5.5 Diterpény	66
5.5.1 Acyklické diterpény	66
5.5.2 Monocyklické diterpény	67
5.5.3 Bicyklické diterpény	68
5.5.4 Tricyklické diterpény	71
5.5.5 Tetracyklické diterpény	72
5.6 Sesterpény	73
5.7 Triterpény a steroidy	76
5.7.1 Acyklické triterpény	77
5.7.2 Tetracyklické triterpény	77
5.7.3 Pentacyklické triterpény	79
5.7.3.1 Saponíny	81
5.7.3.1.1 Triterpénové saponíny	82
5.7.3.1.2 Steroidné saponíny	85
5.7.4 Kardioglykozidy	87
5.8 Tetraterpény	93
5.9 Polyterpény	95
6. POLYKETIDY	96
6.1 Alifatické polyketidy	97
6.1.1 Tuky a oleje (triglyceridy)	100
6.1.2 Vosky	101
6.2 Aromatické polyketidy	102
7. ŠIKIMÁTY	109
7.1 Fenyylpropanoidy	113
7.2 Ligníny	116
7.3 Lignány a neolignány	116
7.4 Fenyylpropény	119
7.5 Kumaríny	121
7.6 Fenyletanoidy	122
7.7 Deriváty kyseliny benzoovej	124
7.8 Jednoduché fenoly	126
7.9 Jednoduché naftochinóny	127
7.10 Terpenoidné naftochinóny	128
7.11 Šikimátová cesta so spoluúčasťou polyketidovej cesty	129
7.11.1 Styrylpyróny	131
7.11.2. Stilbény	131
7.11.3 Flavonoidy	132
7.11.4 Flavonolignány	136
7.11.5 Triesloviny	137
7.11.5.1 Katechíny a ich deriváty	137
7.11.5.2 Antokyaníny	139
7.11.5.3 Deriváty kyseliny galovej	140
7.11.6 Arylalkanóny (kurkuminoidy)	143
8. ALKALOIDY	144
8.1 Alkaloidy odvodené od ornitínu	145
8.1.1 Tropánové alkaloidy	147
8.1.2 Pyrolizidínové alkaloidy	149
8.2 Alkaloidy odvodené od lyzínu	151

8.2.1 Piperidínové alkaloidy	151
8.2.2 Chinolizidínové alkaloidy	154
8.2.3 Plavúnové alkaloidy	156
8.3 Alkaloidy odvodené od kyseliny asparágovej	157
8.3.1 Nikotinoidy	157
8.4 Alkaloidy odvodené od tyrozínu	160
8.4.1 Mezkalín/izochinolínová cesta	160
8.4.1.1 Fenyletylamíny	160
8.4.1.2 Izochinolínové alkaloidy	161
8.4.2 Benzyltetrahydroizochinolínová cesta	162
8.4.2.1 Benzyltetrahydroizochinolínové a bisbenzyltetrahydroizochinolínové alkaloidy	162
8.4.2.2 Benzylizochinolínové alkaloidy	162
8.4.2.3 Modifikované benzyltetrahydroizochinolínové alkaloidy	164
8.4.2.3.1 Morfinány	165
8.4.2.3.2 Aporfinány	167
8.4.2.3.3 Protoberberíny	167
8.4.2.3.3.1 Berberínový typ	168
8.4.2.3.3.2 Protopínový typ	169
8.4.2.3.3.3 Benzo[c]fenantridínový typ	169
8.4.2.3.3.4 Ftalidizochinolínový typ	170
8.4.3 Autumnalínová cesta	170
8.4.4 Emetínová cesta	172
8.4.5 Norbelladínová cesta	174
8.5 Alkaloidy odvodené od tryptofánu	175
8.5.1 Jednoduché indolové alkaloidy	176
8.5.1.1 Psilocybinový typ	176
8.5.1.2 Fyzostigminový typ	178
8.5.2 Zložené indolové alkaloidy	178
8.5.2.1 β -karbolínové alkaloidy	178
8.5.2.1.1 Jednoduché karbolínové alkaloidy	179
8.5.2.1.2 Monoterpénové karbolínové alkaloidy	180
8.5.2.1.3 Monoterpénové bis-karbolínové alkaloidy	182
8.5.2.2 Ergolínové alkaloidy	183
8.5.2.2.1 Jednoduché amidy	185
8.5.2.2.2 Tripeptidové deriváty – ergopeptidy	185
8.5.2.2.2.1 Ergopeptíny	186
8.6 Alkaloidy odvodené od histidínu	188
8.7 Alkaloidy odvodené od arginínu	188
8.8 Alkaloidy odvodené od kyseliny antranilovej	189
8.9 Alkaloidy vznikajúce transaminačnými reakciami	192
8.9.1 Pseudoalkaloidy odvodené od acetátového prekurzora	192
8.9.2 Pseudoalkaloidy odvodené od L-fenylalanínu	193
8.9.3 Diterpénové alkaloidy	194
8.9.4 Steroidné alkaloidy	194
9. XANTÍNOVÉ DERIVÁTY	198
10. KAPSAICINOIDY	201
11. BETALAÍNY	203

12. KYANOGÉNNE GLYKOZIDY	205
13. GLUKOZINOLÁTY	207
14. CYSTEÍN-S-OXIDY A TIOSULFINÁTY	210
15. POUŽITÁ LITERATÚRA	212
16. INDEX	217